TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2007. gada 18. jūlijā *

Lieta C-213/05

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam,

ko *Bundessozialgericht* (Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2005. gada 10. februārī un kas Tiesā reģistrēts 2005. gada 17. maijā, tiesvedībā

Wendy Geven

pret

Land Nordrhein-Westfalen.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātu priekšsēdētāji P. Janns [*P. Jann*], K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], A. Ross [*A. Rosas*], K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], P. Kūris [*P. Kūris*] un E. Juhāss [*E. Juhász*], tiesneši R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], K. Šīmans [*K. Schiemann*] (referents), J. Makarčiks [*J. Makarczyk*], Dž. Arestis [*G. Arestis*], E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*] un M. Ilešičs [*M. Ilešič*],

* Tiesvedības valoda — vācu.

ģenerāladvokāts L. A. Hēlhuds [*L. A. Geelhoed*],
sekretārs R. Grass [*R. Grass*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— Hevenas [*Geven*] vārdā — M. Epeleins [*M. Eppelein*], *Assessor*,

— Vācijas valdības vārdā — M. Lumma [*M. Lumma*], pārstāvis,

— Apvienotās Karalistes valdības vārdā — K. Džeksone [*C. Jackson*], pārstāve, kurai palīdz E. Šarpstone [*E. Sharpston*], *QC*,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — F. Kreišics [*V. Kreuschitz*], pārstāvis,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus tiesas sēdē 2006. gada 28. septembrī,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 1968. gada 15. oktobra Regulu (EEK) Nr. 1612/68 par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienā (OV L 257, 2. lpp.).

2 Šis lūgums ir iesniegts strīdā starp Hevenu un *Land Nordrhein-Westfalen* [Ziemeļreinas-Vestfālenes federālo zemi] par šīs federālās zemes atteikumu izmaksāt Hevenai bērna kopšanas pabalstu par viņas bērnu.

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesiskais regulējums

3 Regulas Nr. 1612/68 7. panta 1. un 2. punkts noteic:

"1. Darba ņēmējam, kas ir dalībvalsts pilsonis, citā dalībvalstī pilsonības dēļ nedrīkst piemērot citādus darba un nodarbinātības nosacījumus kā minētās valsts darba ņēmējiem, īpaši attiecībā uz atalgojumu, atlaišanu un bezdarba gadījumā — atjaunošanu darbā vai atkārtotu pieņemšanu darbā.

2. Šāds darba ņēmējs bauda tādas pašas sociālās un nodokļu priekšrocības, kā attiecīgās valsts darba ņēmēji."

Valsts tiesiskais regulējums

4 Kā izriet no iesniedzējtiesas lēmuma, likuma "Par bērna kopšanas pabalsta piešķiršanu" (*Bundeserziehungsgeldgesetz*, turpmāk tekstā — "*BErzGG*") 1. panta

1. punkts redakcijā, kas bija piemērojama pamata lietas faktu norises laikā, paredzēja, ka persona var pieprasīt bērna kopšanas pabalstu, ja tās pastāvīgā dzīvesvieta vai parastā dzīvesvieta ir Vācijā, tā dzīvo kopā ar tās aprūpē esošu bērnu, tā pati nodrošina šī bērna kopšanu un audzināšanu un neveic profesionālo darbību vai nestrādā pilnu slodzi.

5 Turklāt saskaņā ar *BErzGG* 1. panta 4. punktu redakcijā, kas bija piemērojama pamata lietas faktu norises laikā, Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņiem un pārrobežu darba ņēmējiem no Vācijas tiešajām robežvalstīm ir tiesības uz bērna kopšanas pabalstu, ja vien to nodarbošanās Vācijā nav mazsvarīga.

6 Saskaņā ar 8. panta 1. punkta 1) apakšpunktu Sociālā nodrošinājuma kodeksa IV nodaļā (*Sozialgesetzbuch* IV), redakcijā, kas bija spēkā pamata lietas faktu norises laikā (*BGBl.* I, 1229. lpp.), nodarbošanās tika uzskatīta par mazsvarīgu, ja tā tika veikta mazāk nekā 15 stundas nedēļā un ja mēneša atalgojums nepārsniedza 1/7 no mēneša atalgojuma minētās IV nodaļas 18. panta izpratnē, proti, DEM 610 1997. gadā un DEM 620 1998. gadā.

Pamata prāva un prejudiciālais jautājums

7 Hevena ir Nīderlandes pilsone. Viņas dēla dzimšanas brīdī, 1997. gada decembrī, viņa dzīvoja Nīderlandē kopā ar savu vīru, kas strādāja šajā dalībvalstī. Pēc likumā noteiktā grūtniecības un dzemdību aizsardzības perioda, viņas dēla pirmajā dzīves gadā, prasītāja strādāja Vācijā no 3 līdz 14 stundām nedēļā un saņēma nedēļas algu no DEM 40 līdz DEM 168,87.

8 *Land Nordrhein-Westfalen* ar 1998. gada 5. jūnija lēmumu — 2000. gada 27. janvāra lēmuma, kas pieņemts pēc pārsūdzības, redakcijā — noraidīja prasītājas lūgumu piešķirt bērna kopšanas pabalstu par viņas dēla pirmo dzīves gadu. *Land Nordrhein-Westfalen* pamato savu lēmumu ar to, ka Hevenai Vācijā nebija nedz pastāvīgās dzīvesvietas, nedz parastās dzīvesvietas un viņai nebija darba līguma, kas paredzēja darba veikšanu vismaz 15 stundas nedēļā. Turklāt kā persona, kas veic mazsvarīgu darbu, tā nevar tikt uzskatīta par "darba ņēmēju" Padomes 1971. gada 14. jūnija Regulas (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā, — redakcijā, ko groza un atjauno Padomes 1996. gada 2. decembra Regula (EK) Nr. 118/97 (OV 1997, L 28, 1. lpp.), ko groza Padomes 1997. gada 27. jūnija Regula (EK) Nr. 1290/97 (OV L 176, 1. lpp., turpmāk tekstā — "Regula Nr. 1408/71"), — izpratnē.

9 Pret šo lēmumu celtās prasības ietvaros *Sozialgericht Münster* [Minsteres Sociālo lietu tiesas] 2002. gada 6. maija nolēmums pirmajā instancē un *Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen* [Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes Sociālo lietu tiesas] 2003. gada 24. oktobra nolēmums apelācijas instancē Hevenai bija nelabvēlīgi. Līdz ar to prasītāja vērsās iesniedzējtiesā, iesniedzot kasācijas sūdzību ["Revision"].

10 Šādos apstākļos *Bundessozialgericht* [Federālā Sociālo lietu tiesa] nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai Kopienu tiesības (un it īpaši Regulas Nr. 1612/68 [..] 7. panta 2. punkts) aizliedz Vācijas Federatīvajai Republikai nepiešķirt Vācijas bērna kopšanas pabalstu citas dalībvalsts pilsonei, kas dzīvo šajā valstī un kas Vācijā strādā mazsvarīgu darbu (no 3 līdz 14 stundām nedēļā), jo Vācijā viņai nav nedz pastāvīgās dzīvesvietas, nedz parastās dzīvesvietas?"

Par prejudiciālo jautājumu

11 Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punkts paredz, ka migrējošais darba ņēmējs uzņemošajā dalībvalstī bauda tādas pašas sociālās un nodokļu priekšrocības, kā attiecīgās valsts darba ņēmēji.

12 Šajā tiesību normā ietvertā atsauce uz "sociālajām priekšrocībām" nevar tikt interpretēta sašaurināti (1997. gada 27. novembra spriedums lietā C-57/96 *Meints*, *Recueil*, I-6689. lpp., 39. punkts). Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai "sociālās priekšrocības" ir visas priekšrocības, kas neatkarīgi no tā, vai tās izriet no darba līguma, tiek piešķirtas attiecīgās dalībvalsts darba ņēmējiem sakarā ar objektīvu darba ņēmēja statusu vai vienkārši sakarā ar dzīvesvietu attiecīgajā dalībvalstī, un to paplašināšana, attiecinot tās uz darba ņēmējiem, kas ir citas dalībvalsts pilsoņi, šķiet piemērota, lai atvieglotu viņu mobilitāti Eiropas Kopienā (skat. 1982. gada 14. janvāra spriedumu lietā 65/81 *Reina*, *Recueil*, 33. lpp., 12. punkts; iepriekš minēto spriedumu lietā *Meints*, 39. punkts, un 1998. gada 12. maija spriedumu lietā C-85/96 *Martínez Sala*, *Recueil*, I-2691. lpp., 25. punkts).

13 Tiesa jau ir lēmusi, ka Vācijas bērna kopšanas pabalsts ir "sociāla priekšrocība" Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punkta izpratnē (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Martínez Sala*, 26. punkts).

14 Vācijas valdība un Apvienotās Karalistes valdība norādīja, ka nebūtu taisnīgi ļaut pārrobežu darba ņēmējam, kura pastāvīgā dzīvesvieta un darba vieta atrodas dažādās dalībvalstīs, gūt labumu no tām pašām sociālajām priekšrocībām abās dalībvalstīs un tās kombinēt. Lai izvairītos no šī riska un, ņemot vērā, ka Regulā Nr. 1612/68 nav ietverti koordinējoši noteikumi, lai nepieļautu pabalstu vienlaicīgu piemērošanu, var tikt izslēgta iespēja "eksportēt" bērna kopšanas pabalstu uz pārrobežu darba ņēmēja dzīvesvietas dalībvalsti.

15 Šajā sakarā jānorāda, ka Hevenas pārrobežu darba ņēmējas statuss nekādi viņu nekavē pieprasīt vienlīdzīgu attieksmi, ko attiecībā uz sociālo priekšrocību piešķiršanu paredz Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punkts. Tiesa jau ir lēmusi, ka pārrobežu darba ņēmēji var atsaukties uz Regulas Nr. 1612/68 7. panta noteikumiem tāpat kā jebkurš cits šajā pantā minētais darba ņēmējs. Šīs regulas ceturtais apsvērums tieši paredz, ka tiesības uz brīvu pārvietošanos ir atzīstamas "bez diskriminācijas [..] pastāvīgiem, sezonas un pārrobežu darba ņēmējiem un pakalpojumu sniedzējiem", un tās 7. pants bez izņēmumiem atsaucas uz "darba ņēmēju, kas ir dalībvalsts pilsonis" (iepriekš minētais spriedums lietā *Meints*, 50. punkts).

16 Turklāt ir jāatgādina, ka noteikumi par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos (un līdz ar to Regula Nr. 1612/68) ir piemērojami ikvienam darba ņēmējam, kas patiešām veic darbu, izņemot tos darba ņēmējus, kuru veiktais darbs ir tik mazs, ka to var uzskatīt vienīgi par darbu ar mazsvarīgu un papildu raksturu (skat. it īpaši 1982. gada 23. marta spriedumu lietā 53/81 *Levin*, *Recueil*, 1035. lpp., 17. punkts).

17 Iesniedzējtiesa konstatēja, ka prasītāja attiecīgajā laikā bija nodarbināta reālās darba attiecībās, kas ļāva tai atsaukties uz "migrējoša darba ņēmēja" statusu Regulas Nr. 1612/68 izpratnē.

18 Jāatgādina, ka vienlīdzīgas attieksmes princips, kas ietverts gan EK līguma 48. pantā (jaunajā redakcijā pēc grozījumiem — EKL 39. pants), gan Regulas Nr. 1612/68 7. pantā aizliedz ne vien atklātu diskrimināciju pilsonības dēļ, bet arī jebkādu slēptu diskrimināciju, kas, piemērojot citus atšķirības kritērijus, faktiski noved pie tā paša rezultāta (iepriekš minētais spriedums lietā *Meints*, 44. punkts).

19 Izņemot gadījumus, kad valsts tiesību norma ir objektīvi pamatota un samērīga ar sasniedzamo mērķi, tā ir atzīstama par netieši diskriminējošu, ja tā pēc savas būtības var nelabvēlīgāk ietekmēt migrējošos darba ņēmējus salīdzinājumā ar attiecīgās valsts darba ņēmējiem un tā rezultātā īpaši tiek atņemtas priekšrocības pirmajiem minētajiem darba ņēmējiem (iepriekš minētais spriedums lietā *Meints*, 45. punkts).

20 Tāds ir dzīvesvietas nosacījums, kas tiek apspriests pamata lietā un ko, kā to norāda iesniedzējtiesa, dabiski ir vieglāk ievērot attiecīgās valsts darba ņēmējiem nekā citu dalībvalstu darba ņēmējiem.

21 Saskaņā ar iesniedzējtiesas sniegtajiem paskaidrojumiem Vācijas bērna kopšanas pabalsts ir valsts ģimenes politikas instruments, kura mērķis ir veicināt dzimstību valstī. Šī pabalsta pirmais mērķis ir ļaut vecākiem pašiem kopt savus bērnus, atsakoties no savas profesionālās darbības vai to samazinot, lai sevi veltītu savu bērnu kopšanai viņu dzīves pirmajā posmā.

22 Vācijas valdība pēc būtības piebilst, ka bērna kopšanas pabalsts tiek piešķirts, lai sniegtu priekšrocības tām personām, kuras, izvēloties savu dzīvesvietu, ir nodibinājušas esošu saikni ar Vācijas sabiedrību. Šajā sakarā dzīvesvietas nosacījums, kāds tas ir pamata lietā, ir pamatots.

23 Neatkarīgi no tā, vai ar Vācijas tiesisko regulējumu sasniedzamie mērķi varētu pamatot valsts tiesisko regulējumu, kas tikai un vienīgi balstīts uz dzīvesvietas kritēriju, jākonstatē, ka saskaņā ar iesniedzējtiesas sniegtajiem paskaidrojumiem Vācijas likumdevējs, lai piešķirtu bērna kopšanas pabalstu, nav tikai strikti piemērojis dzīvesvietas nosacījumu, bet arī pieļāvis izņēmumus, kas ļauj to arī saņemt pārrobežu darba ņēmējiem.

24 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka saskaņā ar *BErzGG* 1. panta 4. punktu — redakcijā, kas bija piemērojama pamata lietas faktu norises laikā, — pārrobežu darba ņēmējiem, kas strādā Vācijā, bet dzīvo citā dalībvalstī, ir tiesības saņemt Vācijas bērna kopšanas pabalstu, ja to darbs pārsniedz mazsvarīga darba slieksni.

25 Tādējādi šķiet, ka saskaņā ar Vācijas tiesisko regulējumu, kas bija spēkā pamata lietas faktu norises laikā, dzīvesvieta netika uzskatīta par vienīgo saikni ar attiecīgo dalībvalsti un ka ievērojama piedalīšanās valsts darba tirgū arī bija vērtīgs integrācijas attiecīgās dalībvalsts sabiedrībā rādītājs.

26 Šajā sakarā jāatzīmē — tas, ka darba ņēmējs nerezidents neveic pietiekami nozīmīgu darbu attiecīgajā dalībvalstī, var būt likumīgs pamatojums atteikumam piešķirt attiecīgo sociālo priekšrocību.

27 Kā Tiesa jau ir lēmusi 1995. gada 14. decembra spriedumā lietā C-444/93 *Megner* un *Scheffel* (*Recueil*, I-4741. lpp., 18.–21. un 29. punkts), lai arī personai, kura veic mazsvarīgu darbu, kāds ir minēts prejudiciālajā jautājumā, ir "darba ņēmēja" statuss EKL 39. panta izpratnē, tomēr ir jāatgādina, ka saskaņā ar šobrīd spēkā esošajām Kopienu tiesībām sociālā politika ir dalībvalstu kompetencē un tām ir plaša rīcības brīvība šīs kompetences izmantošanā. Tomēr šīs plašās rīcības brīvības sekas nevar būt tādas, ka tiek atņemts to tiesību saturs, kuras indivīdiem izriet no EK līguma noteikumiem par viņu pamatbrīvībām (attiecībā uz EKL 39. pantu skat. 1999. gada 26. janvāra spriedumu lietā C-18/95 *Terhoeve, Recueil*, I-345. lpp., 44. punkts, un 2007. gada 11. janvāra spriedumu lietā C-208/05 *ITC*, Krājums, I-181. lpp., 39. un 40. punkts, kā arī pēc analoģijas attiecībā uz vienlīdzīgu attieksmi starp darba ņēmējiem vīriešiem un darba ņēmējām sievietēm skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Megner* un *Scheffel* un 2003. gada 11. septembra spriedumu lietā C-77/02 *Steinicke, Recueil*, I-9027. lpp., 61. un 63. punkts).

28 Kā tika minēts šī sprieduma 21.–25. punktā, Vācijas likumdevēja mērķis tādā gadījumā kā pamata lietā ir piešķirt bērna kopšanas pabalstu personām, kurām ir pietiekami tuva saikne ar Vācijas sabiedrību, piešķirot šo pabalstu ne tikai personām, kuras dzīvo Vācijā.

29 Izmantojot savu kompetenci, minētais likumdevējs varēja saprātīgi uzskatīt, ka attiecīgā pabalsta nepiešķiršana darba ņēmējiem nerezidentiem, kuri attiecīgajā dalībvalstī veic darbu, kas nepārsniedz mazsvarīga darba slieksni valsts tiesību izpratnē, ir, ņemot vērā iepriekšējā punktā atgādināto mērķi, atbilstoša un samērīga (pēc analoģijas skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Megner* un *Scheffel*, 30. punkts).

30 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu jāatbild tādējādi, ka Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punkts pieļauj nepiešķirt saskaņā ar dalībvalsts tiesisko regulējumu tādu sociālo priekšrocību kā Vācijas bērna kopšanas pabalsts citas dalībvalsts pilsonei, kas dzīvo šajā valstī un pirmajā minētajā valstī veic mazsvarīgu darbu (no 3 līdz 14 stundām nedēļā), jo pirmajā minētajā valstī tai nav nedz pastāvīgās dzīvesvietas, nedz parastās dzīvesvietas.

Par tiesāšanās izdevumiem

31 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

Padomes 1968. gada 15. oktobra Regulas (EEK) Nr. 1612/68 par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienā 7. panta 2. punkts pieļauj nepiešķirt saskaņā ar dalībvalsts tiesisko regulējumu tādu sociālo priekšrocību kā Vācijas bērna kopšanas pabalsts citas dalībvalsts pilsonei, kas dzīvo šajā valstī un pirmajā minētajā valstī veic mazsvarīgu darbu (no 3 līdz 14 stundām nedēļā), jo pirmajā minētajā valstī tai nav nedz pastāvīgās dzīvesvietas, nedz parastās dzīvesvietas.

[Paraksti]